

ŠTO JE SOCIOLOGIJA?

SOCIJALNA DISTANCA $\neq$ FIZIČKA UDALJENOST

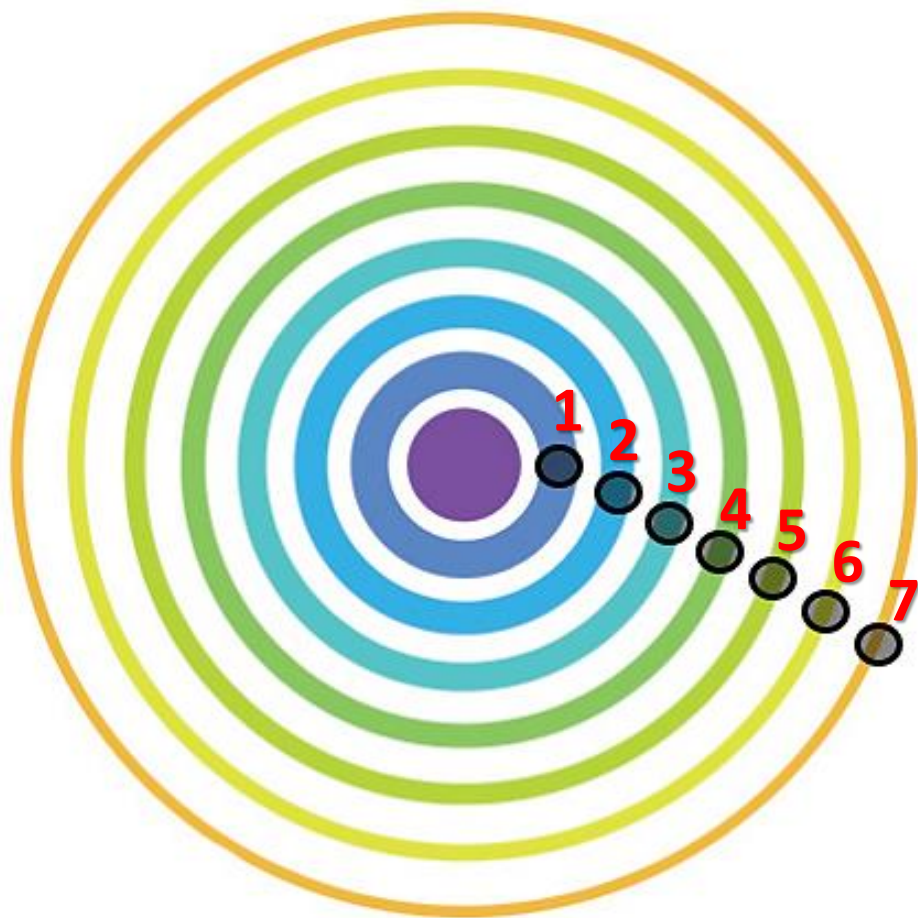
- **SOCIJALNA DISTANCA** – stupanj spremnosti pojedinca ili skupine za međudjelovanje i međuljudsku komunikaciju s drugim pojedincima ili skupinama
- bogardusova skala socijalne distance

Emory S. Bogardus

SOCIJALNA DISTANCA $\neq$ FIZIČKA UDALJENOST

1. blisko srodstvo putem braka
2. bliski prijatelji
3. susjedi u istoj ulici
4. suradnici u istom zanimanju
5. državljani moje države
6. samo kao posjetitelji države
7. zabrana ulaska u državu

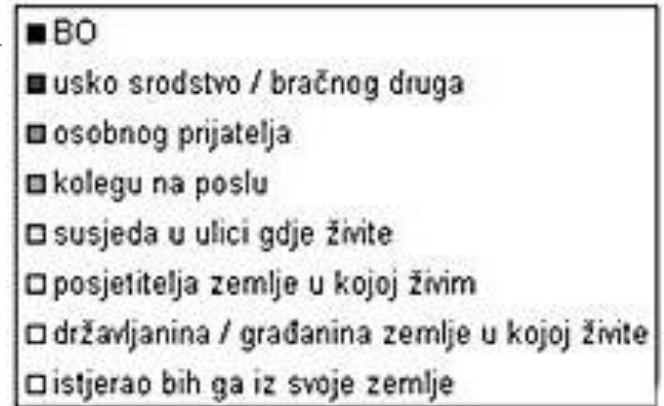
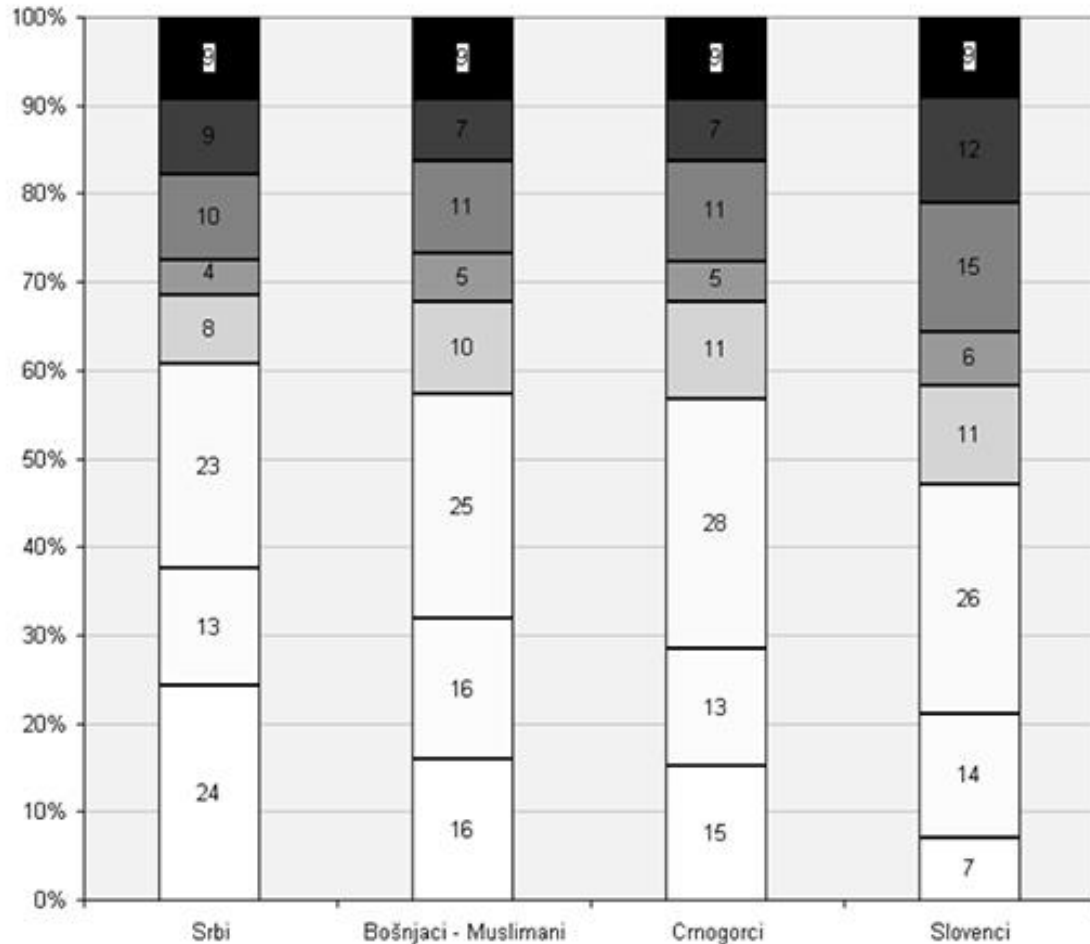

SOCIJALNA DISTANCA – LAS VEGAS

SOCIJALNA DISTANCA

Socijalna distanca bila je **veća** u ispitanika koji žive **u manjim mjestima** te kod **muškaraca**, ali i **kod niže obrazovanih ispitanika**. Nije utvrđena statistički značajna razlika u percepciji socijalne distance u različitim dobnih kategorija.

ŠTO JE SOCIOLOGIJA?

– **SOCIOLOGIJA** – *lat. socius* – zajednički, saveznički / *grč. logos* – riječ, um, misao, razum, znanost

– JE LI SOCIOLOGIJA ZNANOST?

ZNANOST

grč. episteme; lat. scientia

promatranje svijeta **sustavno**, **metodološki ispravno** i **temeljeno na dokazima** koji su **provjerljivi**, a dobiveni su **istraživanjem**

- **SOCIOLOGIJA** je **znanost o društvenim odnosima**
  - proučava **razvoj**, **strukturu** i **funkcioniranje društva**, a usmjerena je na **proučavanje ljudi kao društvenih bića**
  - sustavno proučavanje ljudskih društava (*A. Giddens*)
- **SOCIOLOGIJA** – znanost koja **proučava društva** i **načine** na koje ta društva **oblikuju ponašanje**, **vjerovanja** i **identitet ljudi** (*N. Fanuko*)

Nenad Fanuko

Anthony Giddens

ŠTO JE SOCIOLOGIJA?

- znanost koja proučava društva i načine na koje ta društva oblikuju ponašanje, vjerovanja i identitet ljudi

prizor iz filma „Bogovi su pali na tjele”

ŠTO JE DRUŠTVO?

- društvo je:
  - kolektiv kojem pripadamo (*razred, prijatelji...*)
  - odnosi sa drugim ljudima (*društvenost*)
  - udruge ili udruženja (*Hrvatsko sociološko društvo, Hrvatsko liječničko društvo...*)
  - kolektivni život općenito (*različite kulture – hrvatsko društvo, njemačko društvo...*)
- **DRUŠTVO** – relativno **samostalna, samoobnavljajuća skupina ljudi** koji **žive** na određenom području i **sudjeluju** u **zajedničkoj kulturi**
- **SOCIOLOŠKO GLEDIŠTE NA DRUŠTVO** – društvo **nije stvar** (*nešto nepromjenjivo i čvrsto*) već **stalan proces** (*stalno se mijenja*)

ŠTO JE DRUŠTVO?

– 2 oblika udruživanja (F. Tönnies):

1. GEMEINSCHAFT (zajednica)

2. GESELLSCHAFT (društvo)

2 razloga ljudskog okupljanja/udruživanja:

- u svrhu **racionalnog** postizanja cilja (osobni interes)
- na temelju **temperamenta** i **osobina** pojedinca

	GEMEINSCHAFT SELO, OBITELJ	GESELLSCHAFT GRAD, TVRTKA
VEZE MEĐU POJEDINCIMA	JAKE (obitelj i prijatelji)	SLABE (kolege, profesionalci)
STUPANJ SOLIDARNOSTI	VISOK (tradicija, vjerovanja i odnosi)	NIZAK (osobni interesi)
OBLIK ZAJEDNICE	ORGANSKA CJELINA Ljudi se osjećaju „kod kuće” – međusobno slični	MEHANIČKA CJELINA međusobno ravnodušni dijelovi – ljudi otuđeni jedni od drugih

SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA

– **SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA** – sociološki **pogled na društvo** (C. W. Mills)

– promatranje društvenih pojava **iz drukčijeg kuta**

– mogućnost **izdizanja iznad osobnog**, svakodnevnog iskustva i sagledavanje sebe i drugih **iz šireg vidokruga**

– primjeri:

– **nezaposlenost** – jedne osobe i nezaposlenost većeg dijela populacije

– **rat** – pojedinačni i strukturalni pogled na rat

– **brak** – razvod jednog para i stopa razvoda brakova u cijelom društvu

– **studija o samoubojstvima** (E. Durkheim)

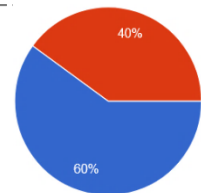

Charles Wright Mills

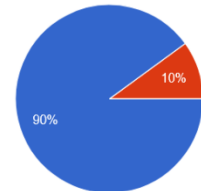
SOCIOLOGIJA I ZDRAVORAZUMSKO RAZMIŠLJANJE

Za punoga Mjeseca raste broj kaznenih djela, samoubojstava, opijanja i ubojstava.

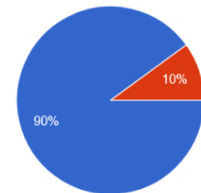
DA
NE

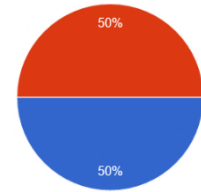
U slučaju nevolje, prije će vam biti pružena pomoć ako je oko vas mnogo ljudi.

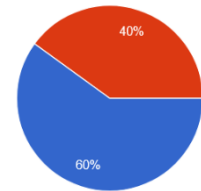
Velika oskudica i bijeda stanovništva u nekoj zemlji povećavaju vjerojatnost izbijanja pobuna ili revolucija.

Žrtve ubojstva obično ne poznaju ubojicu.

Tipičan glasač na izborima odlučuje o kandidatu na osnovi političkih programa i stavova koje kandidat nudi.

Zdravorazumski vs. znanstveni način razmišljanja

(link na video)

<https://drive.google.com/file/d/0B3j3fkaAq7drekJOVFFSZXdLOUE>

SOCIOLOGIJA I DRUGE DRUŠTVENE ZNANOSTI

- razlika nije u tome **ŠTO** se proučava već **KAKO**
- sve znanosti **koriste ista pravila** (metode) prilikom proučavanja (prikupljanje i analiza podataka...) ali razlikuju se u **vrsti pitanja** koja ih zanimaju
- sociologija je usmjerena na proučavanje **cjelokupnog društvenog života** (*a ne samo ekonomije, politike, pojedinca...*)

OSTALE DRUŠTVENE ZNANOSTI:

- 1. POVIJEST** – proučava prošle događaje kao rezultat društvenih procesa
- 2. EKONOMIJA** – ljudsko djelovanje povezano s troškovima i dobiti
- 3. POLITIČKE ZNANOSTI** – ljudsko djelovanje povezano s moći i utjecajem
- 4. PSIHOLOGIJA** – unutarnja stanja pojedinca i njegove ličnosti, fiziologiju mozga, mišljenje, učenje, motivaciju, osjećaje...
- 5. ANTROPOLOGIJA (ETNOLOGIJA)** – proučava jednostavna, „primitivna“ (predindustrijska) društva/kulture

NASTANAK I RAZVITAK SOCIOLOGIJE

OKOLNOSTI NASTANKA SOCIOLOGIJE (u 18. st):

1. **POLITIČKE** REVOLUCIJE
(nastanak modernih nacija-država)
2. **INDUSTRIJSKA** REVOLUCIJA I NASTANAK **KAPITALIZMA**
3. **URBANIZACIJA** (i DERURALIZACIJA)
4. RAZVOJ **ZNANOSTI** i **RELIGIJSKE** PROMJENE *(opadanje utjecaja religije u društvu)*
5. **MODERNOST**
  - prosvjetiteljstvo (doba razuma)
  - romantizam

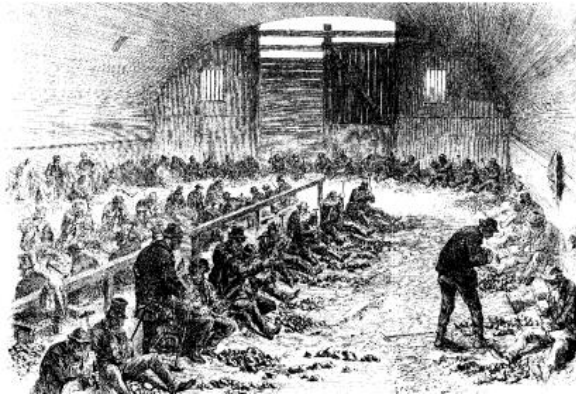
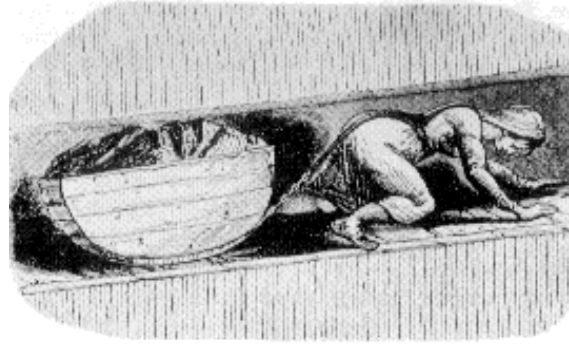
INDUSTRIJALIZACIJA I NASTANAK KAPITALIZMA

- parni stroj, elektrifikacija gradova – *trijumf pare i elektriciteta*
- **promjena društvene strukture:**
  - feudalizam – staleška podjela društva (*plemstvo, svećenstvo, vitezovi, kmetovi i seljaci*)
  - kapitalizam – klasna podjela društva (*radnici i industrijalci*)
- **industrijska društva** – posljedica razvoja tehnologije, političkih i kulturnih promjena
  - masovna proizvodnja i bogaćenje manjeg broja ljudi
  - nagli rast gradova i napuštanje sela/poljoprivrede
  - demokratizacija društva
  - slabi utjecaj tradicije i religije

URBANIZACIJA (*i deruralizacija*) – „Ovce su pojele ljude”

- ljudi napuštaju selo i odlaze u grad u potrazi za poslom
- gradovi postaju prenapučeni
- visoka stopa siromaštva i brojni beskućnici
- porast kriminala

PROSVJETITELJSTVO (18. st)

- **uzor su prirodne znanosti** – prirodom i društvom vladaju isti, prirodni zakoni
- **vjera u moć ljudskog razuma** i **borba protiv autoriteta**
- prosvjetiteljstvo karakteriziraju:
  - **optimizam** (*znanost će pomoći riješiti opću bijedu i siromaštvo*)
  - **vjera u razum** i **društveni napredak**
  - naglašavanje **autonomije** i **slobode čovjeka** (*politički liberalizam*)
- **TEMELJNE ZNAČAJKE PROSVJETITELJSTVA ZA SOCIOLOGIJU:**
  - znanstvena spoznaja se treba temeljiti na **iskustvu** (*empirizama*) i **razumu** (*racionalizam*)
  - **društvo utječe (oblikuje) na pojedince** (čovjek nije predefiniran)

SAŽETAK

- **SOCIOLOGIJA** – znanost o društvenim odnosima
  - proučava razvoj, strukturu i funkcioniranje društva, a usmjerena je na proučavanje ljudi kao društvenih bića
- **DRUŠTVO** – relativno samostalna, samoobnavljajuća skupina ljudi koji žive na određenom području i sudjeluju u zajedničkoj kulturi
  - 2 oblika udruživanja (F. Tönnies): **GEMEINSCHAFT** (zajednica) i **GESELLSCHAFT** (društvo)
- **SOCIOLOŠKA IMAGINACIJA** – sociološki pogled na društvo – mogućnost izdizanja iznad osobnog, svakodnevnog iskustva i sagledavanje sebe i drugih iz šireg vidokruga (C. W. Mills)
  - zdravorazumski i znanstveni pogled (razmišljanje)
- **SOCIOLOGIJA I DRUGE DR. ZNANOSTI**
  - EKONOMIJA, PSIHOLOGIJA, ANTROPOLOGIJA, POVIJEST I POLITIČKE ZNANOSTI
  - razlika nije u tome **ŠTO** se proučava već **KAKO** – sve znanosti koriste iste metode
  - sociologija je usmjerena na proučavanje cjelokupnog društvenog života (a ne samo ekonomije, politike, pojedinca...)

KORISNI LINKOVI

- **Digitalni sadržaj uz udžbenik** (eSfera) – **za korištenje potrebno je napraviti korisnički račun:**
<https://www.e-sfera.hr/dodatni-digitalni-sadrzaji/2185b7ad-0c24-4cef-b1c9-58efb8fcb924/>
- **What Is Sociology?** – *objašnjenje pojmova spomenutih u ovoj prezentaciji (Crash Course Sociology #1):*
<https://www.youtube.com/watch?v=YnCJU6PaCio>
- **Što je socijalna distanca** (Profil-Klett udžbenik sociologije): <https://hr.izzi.digital/DOS/10959/20678.html>
- **Zdravorazumski vs. znanstveni način razmišljanja** (video):
<https://drive.google.com/file/d/0B3j3fkaAq7drekJOVFFSZXdLOUE>